

JUGOSLAVENSKA NJIVA GODINA VIII.

KNJ. I.

UREDNIK:

JURAJ DEMETROVIĆ

ZAGREB, 1924.
HRVATSKI ŠTAMPARSKI ZAVOD D. D.

JUGOSLAVENSKA NJIVA

GOD. VIII.

JANUAR, 1924.

KNJ. I. BR. 1.

KRIZA NACIONALIZMA I DEMOKRACIJE

Svaka velika ideja treba da izazove i pokret, koji je nosi do pobjede. Naš jugoslavenski nacionalizam je velika ideja, koja ide za stvaranjem jedne jugoslavenske narodnosti, i ta velika ideja počela je da formira svoj pokret među Srbima, Hrvatima i Slovencima, pretvarajući troplemensku aglomeraciju u jedan novi, jugoslavenski amalgam. Jedinstvo cilja i volje, da se do postavljenoga cilja dode, ubrzava proces amalgamiranja, i zato je nacionalistički pokret i potreban i koristan. Šta više, on predstavlja logičnu konsekvensiju proklamovanoga jedinstva naše države. *Jedinstvo države je polazna tačka jugoslavenskog nacionalizma*, ono znači za nacionalizam, koji se budi i stvara, sadašnjost, na kojoj se ima da gradi jugoslavenska budućnost. Jer jugoslavenstvo kao takvo ima samo svoje historijske preteče, ali ono je bez historije, ono na stvarnoj sadašnjosti jedne i jedinstvene države ima tek da stvara jugoslavensku budućnost. Toga radi je za jugoslavenski nacionalizam osnovka jedna i nedjeljiva, unitarna država, koja je ujedno i prvi uvjet i garancija za uspjeh nacionalističkog pokreta.

Iz ovoga logično slijedi, da je Vidovdanski Ustav, kao temeljni zakon, na kome bazira jedinstvo naše države, iako on u tom pogledu kao djelo kompromisa ne može da zadovolji potpuno, za nacionaliste jedna *unitaristička činjenica* od kapitalne važnosti i značenja, jedan ugaoni kamen u unitarnoj zgradbi, koju nacionalizam hoće i treba da dogradi i izgradi do kraja. Ali iz ovoga slijedi i to, da su protivnici Vidovdanskog Ustava, koji u ime posebnih tradicija i daljeg održanja dosadašnje provincijalne podvojenosti traže autonomistički režim, ma koliko se oni inače prikazivali pristašama narodnog i državnog jedinstva, po logici same stvari ujedno i protivnici jugoslavenskog nacionalizma. Oni to i priznaše, izjavivši se za t. zv. progresivno jugoslavenstvo, za razliku od integralnog jugoslavenstva nacionalista. Međutim to njihovo *progresivno jugoslavenstvo nije ništa drugo nego perpetuiranje troplemenske aglomeracije* pod jednim zajedničkim imenom, koje je za njih samo od

geografskoga ili državno-teritorijalnoga značenja, a ne predstavlja jedan nacionalni pojam. Jugoslavija progressistâ je isto što i naziv Švicarske za njenu aglomeraciju, samo s tom razlikom, što je Švicarska osnovana u doba, kad još njeni narodi nisu bili zadojeni posebnim nacionalnim idejama i državno-političkim težnjama, pa se je stoga i održala i mogla je stvoriti predominantnu *jednu državnu ideju*, švicarsku. Naprotiv aglomeracija Srbâ, Hrvata i Slovenaca ne može se održati, ako jugoslavenski nacionalizam ne apsorbira njihove posebne nacionalne i državne težnje, koje imaju i svoju historiju za sobom, baš kao što se nije održala ni mogla održati austro-ugarska aglomeracija radi imanentnih joj centrifugalnih težnja partikularnih nacionalizama.

Ali od tih i takvih protivnika jugoslavenskog nacionalizma — koji su opasni samo utoliko, koliko mogu da unesu zabunu fazičujući ideju, koja mora biti kristalno čista kao ideja vodilja jednog pokreta — daleko su opasniji oni njegovi protivnici, koji svjesno kultiviraju partikularni nacionalizam u našoj unitarnoj državi. I opet, među njima su najopasniji oni, koji na upravi zemaljskoj poduzimaju sve, da stvore predominaciju jednog, da tako kažem, plemenskog nacionalizma. Ti ruše državu odozgo, ti kompromituju unitarizam, ti pretvaraju Vidovdanski Ustav u instrumenat plemenske predominacije i hegemonije, iako tome nije nimalo kriv ni državni unitarizam ni Vidovdanski Ustav sam po sebi, nego s jedne strane apolitička apstinencija od arene političko-parlamentarne borbe onih, koji su zvani da budu tome protuteža, a s druge strane sadašnja politička nemoć jugoslavenske nacionalne demokracije i s tim u vezi neprovodenje u život demokratskih načela o širokim narodnim samoupravama.

Međutim situacija je nažalost zasada takva, i s njome treba računati, odnosno treba se prema njoj opredijeliti i povući potrebne konsekvensije. A te su, da jugoslavenski nacionaliste *ne traže i ne sklapaju saveze ni lijevo ni desno*, nego da pojačaju svoju *samo-stalnu akciju*, kojom će prije ili kasnije prisiliti svoje protivnike, da im se priklone i po-